

**Mensenrechteneducatie in
Niet-confessionele
zedenleer
Eerste graad
(try-out-versie juni 2011)**

vormen vzw

Met steun van de
Vlaamse overheid

MENSENRECHTENEDUCATIE IN HET VAK NIET-CONFESSIONELE ZEDENLEER EERSTE GRAAD SO

COLOFON

Dit is een educatief pakket voor de integratie van mensenrechteneducatie in het vak niet-confessionele zedenleer in de eerste graad van het S.O.

Dit pakket werd gerealiseerd voor **vormen vzw** door Mieke Verwaest
Met dank aan Sigi Van Gaever, Anouk Leys, Audry Swinnen, Frederik Polfliet, Karine Ruysen,
Ann Smedts en hun leerlingen voor het uittesten van onze materialen

Verantwoordelijke uitgever

vormen vzw
Expertisecentrum voor mensenrechten- en kinderrechteneducatie
Patriottenstraat 27
2600 Antwerpen
Tel. 03 293 82 15 – fax 02 611 75 18
E-mail mensenrechteneducatie@vormen.org

www.vormen.org

ISBN

© 2011 vormen vzw

Met steun van de
Vlaamse overheid

De Vlaamse Gemeenschap kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor de inhoud van dit pakket.

Inleiding

Naar een onderwijs doordrongen van mensenrechten

Onze jarenlange ervaring met mensenrechteneducatie in onderwijs leert ons dat mensenrechten op school steeds vaker behandeld worden in het kader van een projectweek of een projectdag. Een occasionele gelegenheid waarbij mensenrechten eventjes in de kijker worden geplaatst, maar ook even snel weer verdwijnen.

Interessanter zou het zijn om mensenrechteneducatie te integreren in de verschillende vakken en zo te komen tot een onderwijs doordrongen van mensenrechten.

Een zoektocht naar de raakpunten tussen de vakgebonden inhoud en mensenrechteneducatie leerde ons al snel dat het perfect mogelijk moet zijn om mensenrechten te integreren in de dagelijkse klaspraktijk van bijna alle vakken. Werken aan een mensenrechtenhouding hoeft dan voor de leerkracht geen extra- belasting te vormen die bovenop de verplichte leerstof komt. Het maakt er gewoon deel van uit. De doelstellingen van mensenrechteneducatie worden op die manier als het ware opgenomen in de vakgebonden doelstellingen van een bepaald vak.

Voor het vak niet-confessionele zedenleer was de link met mensenrechteneducatie uiteraard niet ver te zoeken. Mensenrechten lopen als het ware als een rode draad door het hele curriculum van NCZ.

Vormen vzw ging op zoek naar enkele verticale leerlijnen (zie verder) en ontwikkelde voor elk van deze leerlijnen een aantal interactieve, innovatieve methodieken voor de 1ste, de 2de en de 3de graad waarbij leerlingen binnen het vak NCZ aan den lijve ondervinden waar mensenrechteneducatie om gaat.

Het resultaat zijn 3 pakketten, respectievelijk voor de 1ste, de 2de en de 3de graad, met telkens een 15-tal activiteiten die zowel inhoudelijk als methodisch interessant en vaak vernieuwend materiaal leveren voor leerkrachten NCZ die hun leerlingen vanuit ethisch standpunt bewust willen leren omgaan met de rechten van de mens.

Bij de ontwikkeling van deze methodieken werden zowel de specifieke procesdoelen van NCZ als de vakoverschrijdende eindtermen steeds in het achterhoofd gehouden. Achteraan in elk van de 3 pakketten wordt dan ook nog eens expliciet vermeld welke procesdoelen en vakoverschrijdende eindtermen gerealiseerd worden bij het werken met deze methodieken.

Inhoudstafel

VERTICALE LEERLIJNEN MENSENRECHTENEDUCATIE IN NCZ	5
1. KINDERRECHTEN ALGEMEEN	7
METHODIEK 1: WERKEN MET DE KINDERRECHTENTEKENINGEN.....	7
METHODIEK 2: VAN 'NODIG OF LEUK?' TOT KINDERRECHTEN IN DE KRANT	8
METHODIEK 3: KINDERRECHTEN BEKENDMAKEN VIA POSTERS.....	10
METHODIEK 4: RECHTEN UITBEELDEN.....	11
METHODIEK 5: RECHTEN SPELEN.....	13
2. KINDERARBEID	15
METHODIEK 6: INLEEFSPEL: VAN PLANTAGE TOT ATELIER	15
METHODIEK 7: POWERPOINTPRESENTATIE OVER EEN MENSENRECHTENORGANISATIE.....	19
3. HET ONTSTAAN VAN MENSENRECHTEN	21
METHODIEK 8: IK OOK.....	21
METHODIEK 9: WAAR KOMEN MENSENRECHTEN VANDAAN?.....	23
4. VOOROORDELEN, VERALGEMENINGEN EN STEREOTYPERINGEN	27
METHODIEK 10: HET DIGITALE VOOROORDELENSPEL	27
METHODIEK 11: ETIKETTEN	28
METHODIEK 12: DE TAALBARRIÈRE.....	29
METHODIEK 13: DE VLUCHTELING	31
5. STRAATKINDEREN	33
COMPUTERSPEL: 'PECAS IN CYBERSTREET'	33
REPORTAGE 'NAPELS ZIEN'	33
MOBILE SCHOOL OP JOUW SCHOOL	33
6. EN NOG MEER	34
WWW.IKENJIJENZIJ.BE	34
KINDERRECHTEN-SPELEN	34
7. BIJLAGEN	35
BIJLAGE 1: KINDERRECHTENTEKENINGEN.....	35
BIJLAGE 2: KAARTJES TITELS KINDERRECHTEN	38
BIJLAGE 3: ILLUSTRATIES EN KINDERRECHTEN.....	43
BIJLAGE 4: OFFICIËLE TEKST KINDERRECHTENVERDRAG (VEREENVOUDIGDE VERSIE).....	45
BIJLAGE 5: KRANTENKOPPEN	48
BIJLAGE 6: DE RECHTEN VAN KINDEREN OP EEN RIJTJE	49
BIJLAGE 7: OPDRACHTEN OPZICHTERS	50
8. PROCESDOELEN EN VOET	51
9. BIBLIOGRAFIE	54

Verticale leerlijnen mensenrechteneducatie in NCZ

	Mensen- en kinderrechten algemeen	Mensenrechten organisaties	Wereldhandel Armoede Vluchtelingen	Vooroordelen- discriminatie Gelijkheid- verscheidenheid	Specifieke mensen- of kinderrechten
1ste graad	Werken met de kinderrechtenontwerpen	PP-presentatie mensenrechtenorganisatie	De taalbarrière	Het digitale vooroordelenspel Etiketten	Kinderarbeid Inleefspel: Van plantage tot atelier
	Van 'nodig of leuk?' tot kinderrechten in de krant		De vluchteling	Ik ook	Straatkinderen Computerspel: 'Pecas in Cyberstreet'
	Kinderrechten bekendmaken via posters				Straatkinderen Reportage 'Napels zien'
	Rechten uitbeelden Rechten spelen				
	Kinderrechtenspelen				
	Waar komen mensenrechten vandaan?				
	Computerspel: www.ikenjijenzij.be				
2de graad	www.rechtisnietkrom.be	www.rechtisnietkrom.be	Horoscoop van de armoede	www.rechtisnietkrom.be	Recht op onderwijs Ganzenbordspel: Behaal een diploma
	Mensenrechten, wie verzint het?	Wie werkt er mee aan mensenrechten?	Armoedeweb	Zoeken naar overeenkomsten en verschillen ontdekken	
	Ik wil, ik mag, ik moet		Gevecht om geld en macht	Een vreemde eend in de bijt	
	Heeft iedereen recht op jongerenrechten?		De Eerlijke handel quiz	Loon naar werk of Antonio en Ali	

3 ^{de} graad	Ontwerp eens een land	Wie bepaalt de regels bij de WTO	Het suikerspel, minder zoet dan het lijkt	Zet één stap vooruit	De doodstraf Over de doodstraf
	Mensenrechten in conflict met elkaar		Wie bepaalt de regels bij de WTO	Een wedstrijdje Euro-moppen tappen	Kindsoldaten Bordspel kindsoldaten
				Begroetingen	
				Cultionary	
				Guess who's coming to dinner	
				Een antwoord geven op racisme	

1. Kinderrechten algemeen

Methodiek 1: Werken met de kinderrechtentekeningen

Doelstellingen:

- Kennismaken met alle kinderrechten
- Zich bewust worden van de toepassingen en de schendingen van de kinderrechten in hun eigen leven en dat van andere kinderen.

Tijd: 50 minuten

Groepsgrootte: 5- 25 deelnemers

Benodigheden

- De kinderrechtentekeningen in A4 formaat (bijlage 1)
- De kaartjes met de titels van de kinderrechten (bijlage 2)

Verloop:

Stap 1:

Hang de kinderrechtentekeningen op in de ruimte.

Laat de deelnemers even rondkijken naar deze tekeningen en nadenken over welke tekeningen hen aanspreken.

Laat iedere deelnemer de tekening nemen die hem/haar het meest aanspreekt. Wanneer deze al weg zou zijn neemt hij/zij een andere.

Stap 2:

Ga in een kring zitten en overloop alle tekeningen. Daarbij kan je telkens de volgende vragen stellen:

- Waarom kies je deze tekening?
- Wat staat er op?
- Over welk kinderrecht gaat dit volgens jou?
- Ken je een concrete toepassing van dit recht? Of een voorbeeld van waar dit recht wordt geschonden?

Je toont telkens het bijpassende kaartje met titel en licht het recht, indien nodig, verder toe.

Stap 3:

Je kan ook dieper ingaan op de inhoud van een aantal rechten.

Je laat de kinderen concrete voorbeelden van dit recht zoeken.

Waarom kies je deze tekening?

- Ken je schendingen in je eigen leven (thuis, school, andere plaatsen...)?
- Waarom kies je deze tekening?
- Wat kunnen we zelf doen om dit recht te realiseren?

Je geeft zelf een aantal concrete voorbeelden om het recht te verduidelijken, bij voorkeur uit situaties die de deelnemers kennen (of van op school, of uit de actualiteit ...).

Methodiek 2: Van 'nodig of leuk?' tot kinderrechten in de krant

Doelstellingen:

- Kennismaken met de verschillende kinderrechten
- Zich bewust worden van de toepassingen en de schendingen van de kinderrechten in hun eigen leven en dat van andere kinderen.
- Aan de hand van dagdagelijkse situaties en actualiteiten de link leggen met de rechten van kinderen.

Tijd: 100 minuten

Groepsgrootte: 5- 25 deelnemers

Benodigheden

- Eén of meerdere reeksen illustraties van mogelijke wensen en noden (bijlage 3)
- Eén of meerdere reeksen kaartjes met de kinderrechten (bijlage 2).
- Officiële tekst van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (bijlage 4)
- De briefjes of kaartjes 'krantenkoppen' (bijlage 5).
- Een stapel kranten of magazines.

Verloop

Stap 1: 'Nodig' of gewoon 'leuk'?

- Verdeel de klas in groepjes van 3 à 4 leerlingen.
- Elk groepje krijgt een aantal illustraties (van een vijftal tot de volledige reeks, naargelang de grootte van de groep).
- De deelnemers verdelen de illustraties over 2 stapels: een stapel 'nodig' met wat ze denken dat echt nodig is voor het welzijn van een kind en een stapel 'leuk' met wat ze denken dat leuk kan zijn, doch niet echt noodzakelijk voor een menswaardig leven voor een kind.
- Laat één groep hun 'nodig'-stapel voorstellen aan de grote groep. De anderen vergelijken met hun eigen stapel en kunnen reageren als ze met iets niet akkoord gaan of twijfels hebben. Groepjes die nog andere kaartjes in de stapel 'nodig' hebben gelegd, kunnen aanvullen. Mogelijk ontstaat er discussie over de plaats van bepaalde kaartjes. Stimuleer de leerlingen om hun keuze duidelijk te argumenteren en op basis van gegronde argumenten tot een besluit te komen.

Stap 2: Noden en rechten

- Vertel dat kinderrechten dienen om ervoor te zorgen dat ieder kind (persoon onder 18 jaar) een menswaardig leven kan leiden. Dat een verdrag door de VN werd opgesteld ter verdediging van kinderen tegen verwaarlozing en mishandeling en voor de erkenning van kinderen als personen. En dat dit dan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind geworden is.
- (facultatief) Lees enkele kleine stukjes voor uit de officiële tekst van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.
- Geef per groep een set met de kaartjes met de kinderrechten en laat die op de tafel uitspreiden.
- Laat elk groepje vervolgens de kaartjes van hun stapel 'nodig' aanbrenge bij het kinderrecht dat daar volgens hen mee overeenkomt.
- Laat de groepjes om beurten een recht voorstellen met de kaartjes die ze er bij hebben gelegd en ga kort wat dieper in op de betekenis van elk recht.
- Als er kinderrechten overblijven waarbij geen enkel kaartje is aangebracht, ga je nader in op de betekenis van die kinderrechten, en vraag je of deze rechten dan overbodig zijn.

Stap 3: Rechten en krantenkoppen

- Geef elk groepje een 'krantenkop'.
- Laat elk groepje deze krantenkop leggen of hangen bij het bijhorende kinderrecht dat daar volgens hen mee overeenkomt. Bespreek met hen telkens wat ze bij welk kinderrecht aanbrengen, of ze er al dan niet akkoord mee gaan. Je kan ook enkele vragen stellen als 'Gebeurt dit echt?', 'Waar?', 'Hoe komt het?', enz.
- Laat ze nu op zoek gaan in kranten en magazines, en uitknippen wat volgens hen bij een kinderrecht past, en dit bij het kinderrecht plaatsen. Bespreek dit.

Methodiek 3: Kinderrechten bekendmaken via posters

Doelstellingen:

- Nadenken over de betekenis van kinderrechten voor hen zelf en voor andere kinderen en jongeren
- De betekenis van één of meerder rechten op een creatieve manier aan derden duidelijk maken

Tijd: 50 minuten

Groepsgrootte: 5- 25 deelnemers

Benodigdheden

- Overzicht van de kinderrechten (bijlage 6)
- Materiaal om posters te maken: verfborstels, verf, papier, tijdschriften, stiften ...

Verloop

- Selecteer voor de les groepen rechten die aan elkaar verwant zijn. Bijvoorbeeld rechten die te maken hebben met het kind en zijn/haar familie.
- Vraag de klas om kleine groepjes of duo 's te vormen. Vertel hen dat er soms radiospots of TV- spots over kinderrechten gemaakt worden of affiches. (Plan International, Unicef, SOS Kinderrechtendorpen,..)
- Vraag aan elk duo of groep om een reclameboodschap te maken die één recht of een groep rechten uitlegt. Dit kan een affiche zijn, een toneelstukje, een liedje of een voor te dragen gedicht. Als er kinderen zijn die een affiche willen maken, kunnen de tips hieronder nuttig zijn.
- Eens het werk af is, kan het worden getoond of voorgedragen voor de klas of de hele school.

Tips voor het ontwerpen van posters/affiches

- Denk voor je start goed na over wat je wil meedelen. Bepaal je boodschap en schrijf ze op.
- Maak eerst kleine schetsen om zoveel mogelijk ideeën te testen.
- Wees niet bang om een idee te schrappen. Het is belangrijker om hard te werken aan een interessant idee dan om tijd te besteden aan iets waar je eigenlijk niet tevreden over bent.

Methodiek 4: Rechten uitbeelden

Doelstellingen:

- Zich inleven in situaties waarin bepaalde kinderrechten worden geschonden
- Zich bewust worden van de toepassingen en de schendingen van de kinderrechten in hun eigen leven en dat van andere kinderen.
- Nadenken over manieren om schendingen van kinderrechten te voorkomen of tegen te gaan.

Tijd: 50 minuten

Groepsgrootte: 5- 25 deelnemers

Benodigheden

Verloop

Stap 1: Inleidend deel

- Indien je met de klas al een lijst met rechten hebt opgesteld, kan je dit inleidende deel grotendeels weglaten en vertrekken van je bestaande lijst.
- Vraag de leerlingen per twee een lijst te maken van rechten waarvan zij vinden dat iedereen ze zou moeten hebben.
- Breng alle ideeën samen door elk koppel te laten vertellen hoe hun lijst is samengesteld. Is iedereen akkoord met alle rechten? Welke rechten lokken discussie uit? Waarom? Zijn er onverwachte rechten genoemd? Kan iemand een voorbeeld geven van een recht dat geschonden wordt?
- Met de hele groep wordt er nu een gemeenschappelijke lijst van tien rechten opgesteld.

Stap 2:

- Deel de groep op in groepjes van vier. Elke groep krijgt een recht van de lijst toegewezen, zonder dat de groepjes van elkaar weten welk recht ze kregen.
- Elk groepje gaat nu enkele minuten apart zitten en een 'tableau vivant' (zie onder) maken. Hierin beelden ze uit hoe het recht, dat zij toegewezen kregen, wordt geschonden. (Bijvoorbeeld het recht niet gefolterd te worden, wordt uitgebeeld als een beeld van iemand die gepest wordt.)
- Als opwarming voor deze oefening kan de techniek 'kunstenaar met klei' (zie onder) van pas komen voor deelnemers met minder ervaring.
- De groep komt terug samen en elk groepje toont één voor één hun tableau vivant voor de groep. De rest mag telkens raden over welk recht het gaat
- Vragen voor nabespreking:
  - Waren sommige rechten eenvoudiger te raden dan anderen?
  - Hoe voelden de leerlingen zich bij het uitbeelden van hun geschonden recht?
  - Welke factoren zorgen ervoor dat mensen geen gebruik kunnen maken van hun rechten?
  - Overloop de verschillende tableaux vivants opnieuw en vraag de leerlingen welk positief beeld ze er voor in de plaats zouden willen zien.

Stap 3:

Dezelfde groepjes gaan opnieuw apart zitten en maken nu een positief tableau vivant van het recht dat opgeëist wordt. Hierbij kunnen de suggesties die de groep bij de nabespreking gaf van pas komen (bijvoorbeeld de persoon die gepest werd in het vorige tableau, kan nu worden uitgebeeld als een zelfzeker persoon met het hoofd rechtop).

- De groepjes moeten nu beide tableaux, de negatieve en de positieve, uitbeelden voor de rest van de groep.
- Vragen voor nabespreking
  - Welke stappen werden genomen om de negatieve houdingen om te vormen naar positieve?
  - Wie kan de personages in de tableaux helpen om hun rechten op te eisen?
  - Wat kunnen mensen waarvan de rechten geschonden worden, doen voor zichzelf?

Stap 4:

- De groepjes gaan weer voor een tijdje apart zitten en bereiden een kort toneelstukje voor. Dat begint met het negatieve tableau vivant, waarin het recht geschonden wordt, en eindigt in het positieve, waarin het recht 'zegeviert'. Het toneeltje gaat dus over de manier waarop het recht werd opgeëist door de benadeelde persoon.
- Laat de toneeltjes beginnen vanuit een bevroren beeld. Op een afgesproken teken komt het beeld tot leven. Het toneeltje eindigt weer als een bevroren beeld. Dit schept voor de leerlingen een duidelijk kader en kan een mooi en sterk effect opleveren.

Tableau vivant

- Hierin staat een groepje in een welbepaalde houding doodstil, als bevroren. De sterkte van deze techniek is de eenvoud. Ze vergt samenwerking en concentratie op één thema. De techniek geeft deelnemers de tijd om over het uitgebeelde thema na te denken.
- Een tableau vivant maken moet op een korte tijd gebeuren. Als men er te lang over doet om het tableau samen te stellen, gaat de spontaniteit verloren. Twee minuten is doorgaans voldoende.
- Een tableau vivant heeft meestal één 'hoofdpersonage' en enkele ondersteunende rollen. Bijvoorbeeld een scène waarin iemand gepest wordt door drie pestkoppen.

Kunstenaar met klei

- Dit is een activiteit per twee. Eén persoon is de kunstenaar die de klei (de tweede persoon) vormgeeft zoals hij het wil.
- Elk koppel kiest een recht om uit te beelden. De kunstenaar zet armen, benen en andere lichaamsdelen van de tweede persoon zoals hij het recht wil uitbeelden. Bijvoorbeeld het recht om te spelen wordt uitgebeeld door iemand die op het punt staat tegen een voetbal te stampen. Het 'boetseren' gebeurt in volledige stilte. Als het beeld klaar is, blijft het zonder beweging staan. Daarna worden de rollen omgedraaid en dus wordt de kunstenaar klei en vice versa.
- Als dit vlot gaat, kan de 'kunstenaar' ook meerdere personen tot een 'beeldengroep' boetseren.

Methodiek 5: Rechten spelen

Doelstellingen:

- Zich inleven in situaties waarin bepaalde kinderrechten worden geschonden
- Zich bewust worden van de toepassingen en de schendingen van de kinderrechten in hun eigen leven en dat van andere kinderen.
- Nadenken over manieren om schendingen van kinderrechten te voorkomen of tegen te gaan.
- Herkennen van schendingen

Tijd: 50 minuten

Groepsgrootte: 5- 25 deelnemers

Benodigheden

Scenario's (zie verder): voor elke groepje één. De scenario's kunnen aangepast worden naargelang de achtergrond en gevoeligheden van de deelnemers.

Verloop

Stap 1:

- Deel de groep op in groepjes en geef elk groepje een scenario.
- De jongeren moeten nu een kort toneelstukje maken dat hun scenario uitbeeldt.
- Elk groepje speelt het stukje voor de rest van de groep.

Stap 2: bespreking

- Welk recht werd geschonden?
- Welke gevoelens kwamen naar boven als de deelnemers speelden dat ze hun rechten geschonden zagen?
- Wat kon er veranderen om de situatie te veranderen?

Uitbreiding

Op een blad papier tekenen de kinderen vier kaders op de linkerhelft. De kinderen kiezen een recht en tekenen over dat recht een verhaaltje. Op de rechterhelft schrijven ze een commentaar bij de tekeningen, alsof het een scenario voor een film is.

Scenario's

Scenario 1 (voor 2 personen)

Je betrapt je moeder op het lezen van je dagboek.

Scenario 2 (voor 2 personen)

Je moeder verbiedt je te gaan fietsen. Je zegt haar dat dat niet eerlijk is en zij zegt dat het is omdat het gevaarlijk is op straat.

Scenario 3 (voor 3 personen)

Je ouders zeggen dat je problemen gaat krijgen als je blijft optrekken met de vrienden die je nu hebt. Dat vind je niet eerlijk, want ze kennen je vrienden niet eens.

Scenario 4 (voor 4 personen)

Je loopt tijdens de speeltijd door de gang. Je ziet twee meisjes een ander meisje plagen omdat ze andere kleren draagt en omdat ze niet zo goed Nederlands spreekt.

Scenario 5 (voor 3 personen)

Je ouders hebben pas beslist te scheiden en je hoort hen bespreken waar jij zal wonen. Waarom mag jij niet mee beslissen?

Scenario 6 (voor 4 personen)

Je zit in een rolstoel. Je gezin verhuist naar een andere stad. Je kan niet naar de school gaan die je wou, omdat deze school niet voorzien is op rolstoelgebruikers.

Scenario 7 (voor 2 personen)

Je wil een film kijken, maar je vader vindt dat die film niet geschikt is voor iemand van jouw leeftijd.

Scenario 8 (voor 2 of 3 personen)

Je wil laat opblijven, maar je mag niet van je ouders omdat je morgen naar school moet.

2. Kinderarbeid

Methodiek 6: Inleefspel: Van plantage tot atelier

Doelstellingen:

- Zich kunnen inleven in de werkomstandigheden van kinderen in het Zuiden.
- Beseffen hoe schadelijk de werkomstandigheden zijn van kinderen in het Zuiden.
- Inzicht krijgen in de problematiek van kinderarbeid van kinderarbeid: situering en voedingsbodem.
- Herkennen van mensenrechtenschendingen bij kinderarbeid

Tijd: 70 minuten

Fase 1: 25 minuten

Vorbereiding rol: 5 minuten

Rollenspel: 20 minuten

Fase 2: 25 minuten

Vorbereiding rol: 5 minuten

Rollenspel: 20 minuten

Fase 3: Nabespreking: 20 minuten

Groepsgrootte

- 20 à 25 deelnemers
- 2 begeleiders noodzakelijk
(voor een kleinere groep en 1 begeleider, zie: 'tips voor de begeleider')

Benodigheden:

- 2 lokalen waarvan er één verduisterd kan worden. Bij mooi weer kan het tweede lokaal vervangen worden door een buitenlocatie.
- 15-tal tafels
- 20-tal stukjes stof
- 40-tal stukjes draad (van ongeveer 20 cm)
- enkele naalden (afhankelijk van het aantal deelnemers)
naaigaren
- kaars, theelichtjes (afhankelijk van de grootte van het lokaal)
- een zaklamp
- papier, gele verf en verfborstels, scharen (kies bij voorkeur voor verf die makkelijk afwasbaar en makkelijk uit kleding te verwijderen is)
- touwen of doeken om één hand vast te binden op de rug (afhankelijk van aantal deelnemers)
- voldoende exemplaren van de opdrachten voor de opzichters (bijlage 7)

Korte omschrijving

Eén groep deelnemers speelt de rol van werkende kinderen om zich te kunnen inleven in hun situatie. Een andere groep speelt de rol van de opzichters. De deelnemers leven zich in in de rol van werkende kinderen en opzichters in een textielatelier en op een plantage.

Verloop

Op deze link vind je een interessant filmpje om deze methodiek in te leiden
<http://www.rechtisnietkrom.be/video/?f=uitbuiting.zv>

Stap 1: Voorbereiding

- Verduister één van de lokalen. Schuif de tafels tegen elkaar, in de vorm van een vierkant, zodat er onder de tafels een grote ruimte ontstaat waarin rondgekropen kan worden. Plaats in het lokaal enkele theelichtjes die de ruimte zwak verlichten.
- Verspreid de stukken draad en de stukken stof willekeurig over de ruimte onder de tafels.
- Leg in het tweede lokaal of buiten de gele verf en verfborstels, het papier en de scharen op een tafel. Als je verfvlekken op de vloer wil vermijden, leg dan een stuk plastic of kranten neer.

Stap 2:

- De groep wordt in vier ongeveer gelijke groepjes verdeeld: kinderen die in het kledingatelier werken, kinderen die op de bananenplantage werken, de opzichters in het kledingatelier en de de opzichters op de bananenplantage. De verhouding tussen het aantal opzichters en het aantal werkende kinderen is natuurlijk niet realistisch. Daar mogen de deelnemers niet van uit gaan.
- De opzichters moeten de kinderen bevelen zoveel mogelijk te produceren op een zo kort mogelijke tijd (20 minuten). Als de resultaten (aantal stukken stof, aantal draden, aantal bananen) van elk groepje bijgehouden worden, kan men achteraf nagaan welke groep kinderen het beste werk heeft afgeleverd, onder wiens toezicht dus het meest geproduceerd werd.
- Het werk van de opzichters wordt nog eens gecontroleerd door de grote multinationalbaas (de begeleider). De groep die niet alleen het meeste maar ook het beste (stevigste, mooiste) werk geleverd heeft, is de winnaar. Als de opzichters bv. niet streng genoeg zijn en niet genoeg bevelen uitdelen, moet de grote baas (de begeleider) ze aanmanen dat wel te doen. Als de kinderen slechte producten maken en de opzichters er niets van zeggen, moet de grote baas (begeleider) dit doen.
- De deelnemers krijgen 5 minuten tijd om zich voor te bereiden op het rollenspel, het rollenspel zelf duurt 20 minuten.

a) Kledingatelier

Opdracht voor de **deelnemers** in het kledingatelier:

De ruimte onder de tafels, wordt voorgesteld als het naaiatelier. Alle taken die de deelnemers krijgen moeten dus (al kruipend) onder de tafels worden uitgevoerd. De werkende kinderen wachten in het naaiatelier op het bevel van de opzichters.

De deelnemers van het naaiatelier krijgen van de opzichters de volgende opdrachten:

- Één helft van de deelnemers in het naaiatelier moet de stukjes draad aan elkaar knopen. Alle stukjes die in het naaiatelier te vinden zijn moeten één lange draad vormen.
- De andere helft van de deelnemers moet de stukjes stof die in het atelier (onder de tafels) verspreid liggen, aan elkaar naaien. Ze krijgen hiervoor draad en naald van de begeleider.

Opdracht voor de **opzichters** in het kledingatelier:

- De opzichters lezen de opdracht die ze moeten geven aan de kinderen in het atelier (bijlage 7).
- De opzichters geven de opdracht aan de werkende kinderen.
- De opzichters proberen zo goed mogelijk de rol van strenge opzichter te spelen, die bevelen uitdeelt en kwaad wordt als het werk niet naar behoren uitgevoerd wordt.

- De opzichters controleren het werk van de kinderen ook door bv. aan de draden en de stukjes stof te trekken en ze te controleren op hun stevigheid. Ze mogen ook op andere manieren heel kritisch zijn over het werk van de kinderen.
- Ze moeten de kinderen ook voortdurend bevelen om sneller te werken.
- De opzichters mogen een zaklamp gebruiken om het werk van de kinderen te controleren.
- De opzichters verzamelen de stukjes draad en de stukjes stof en tellen ze. Het aantal wordt doorgegeven aan de begeleider (die het aantal eventueel nog eens controleert).

b) Bananenplantage

Opdracht voor de kinderen op de bananenplantage:

De kinderen die op de plantage werken, moeten proberen zoveel mogelijk bananen te plukken. Als het weer dit toelaat, kan je deze activiteit buiten doen, anders gewoon in een klaslokaal. De ruimte die gebruikt wordt, stelt een bananenplantage voor. Daarom is een buitenruimte iets realistischer.

Omdat het werk op de plantage niet gemakkelijk is, krijgen de werkende kinderen een extra handicap: de begeleider bindt bij alle werkende kinderen één hand op de rug zodat ze de taken enkel met de andere hand kunnen uitvoeren... Samenwerking kan dus belangrijk zijn!

De kinderen op de bananenplantage krijgen van de opzichters de volgende opdracht:

- Ze moeten zoveel mogelijk bananen plukken door bananen uit vellen papier te knippen en deze geel te verven.
- Ze maken hierbij gebruik van de vellen papier, de scharen en de verf die klaarliggen op de tafels.

Opdracht voor de opzichters op de bananenplantage:

- De opzichters lezen de opdracht die ze moeten geven aan de kinderen op de plantage (bijlage 7).
- De opzichters geven de opdracht aan de werkende kinderen.
- De opzichters proberen zo goed mogelijk de rol van strenge opzichter te spelen, die bevelen uitdeelt en kwaad wordt als het werk niet naar behoren uitgevoerd wordt.
- De opzichters controleren het werk van de kinderen ook, door bv. de vorm en de kleur van de bananen te controleren. Ze mogen ook op andere manieren heel kritisch zijn over het werk van de kinderen. Als de bananen afgekeurd worden, mogen ze vernietigd worden. Dit zal heel frustrerend zijn voor de kinderen.
- Ze moeten de kinderen ook voortdurend bevelen om sneller te werken.
- De opzichters verzamelen de bananen en tellen ze. Het aantal wordt doorgegeven aan de begeleider (die het aantal eventueel nog eens controleert). Uiteraard tellen enkel de goed gevormde bananen met de juiste kleur mee.

Stap 3:

- Na ongeveer 20 minuten wordt er gewisseld van groep:
  - Werkende kinderen in het naaiatelier worden opzichters op de plantages,
  - de opzichters in het naaiatelier worden werkende kinderen op de plantage,
  - de werkende kinderen op de plantage worden opzichters in het naaiatelier,
  - de opzichters op de plantage worden werkende kinderen in het naaiatelier.
- Als je de activiteit langer wil laten duren, kan je de rollen nog eens omwisselen zodat beide groepen zowel de rol van opzichters als van de kinderen gespeeld hebben, zowel op de plantage als in het atelier. Maar het is eigenlijk al voldoende als alle groepen zowel de rol van opzichter als de rol van werkende kinderen op zich genomen hebben.

Stap 4: Nabespreking

Evaluatie van de eindproducten:

- Zorg ervoor dat de eindproducten telkens goed bijgehouden worden en dat je weet wat door wie geproduceerd werd en wie er op dat moment de opzichters waren.
- Op het einde van het simulatiegedeelte kan je alle eindproducten bekijken en nagaan wie er het meest geproduceerd heeft en wie de opzichters toen waren. Ook kan je nagaan hoe het komt dat de eindproducten van bepaalde groepen beter/slechter waren (lag het aan de opzichters? Aan de werkende kinderen zelf?) Volgende vragen kunnen hierbij helpen:
  - Hoe komt het dat sommige groepen meer/minder geproduceerd hebben?
  - Vergelijk de eindresultaten en het gedrag van de opzichters en de kinderen. Wat is het verband tussen hun gedrag en de resultaten van het werk?
  - Waren er groepen van werkende kinderen die een eigen manier van produceren gevonden hebben waardoor ze sneller konden werken?

Opmerkingen: Bij de puntentelling worden de eindproducten van de hele groep per ronde samengeteld. Het individuele resultaat is niet van belang. Dit wil echter niet zeggen dat men niet individueel mag werken, de werkende kinderen moeten zelf een systeem vinden om zoveel mogelijk te produceren. Ga wel na of alle eindproducten eruitzien zoals de opzichters gevraagd hebben.

Evaluatie van de rollen zelf:

Vragen voor de werkende kinderen:

- Hoe werden jullie door de opzichters behandeld? Welk gevoel hadden jullie daarbij?
- Hoe voelde het om te moeten werken als anderen je commandeerden?
- Vond je het gemakkelijk/moeilijk om te gehoorzamen?
- Wat vond je het moeilijkste aan het werk, aan het gedrag van de opzichters?
- Zou je in opstand komen tegen de opzichters?

Vragen voor de opzichters:

- Hoe werden de opzichters door de werkende kinderen behandeld? Werden hun bevelen aanvaard? Werd er geluisterd? Protesteerden de kinderen?
- Hoe voelde het om anderen te bevelen? Vond je het leuk? Had je het er moeilijk mee? Denk je dat echte opzichters dit leuk vinden?

Nabespreking kinderarbeid in het algemeen (vragen voor iedereen):

- Denk je dat dit spel realistisch is? Welke aspecten wel, welke niet?
- Welke vormen van kinderarbeid ken je? Welke jobs worden vaak door kinderen uitgeoefend?
- In welke omstandigheden moeten kinderen vaak werken?
- Waar denk je dat kinderarbeid vooral voorkomt? Waarom daar?
- Waarom werven werkgevers graag kinderen aan?
- Waarom gaan er zoveel kinderen werken?
- Komt kinderarbeid in het Westen ook voor?
- Wanneer kan je spreken van kinderarbeid? Is thuis meehelpen kinderarbeid? Is een vakantiejob kinderarbeid?
- Vind je dat kinderarbeid afgeschaft moet worden? Verboden moet worden? In het Noorden? In het Zuiden?
- Waarom wel, waarom niet?
- Welke economische en sociale rechten worden er vaak geschonden bij kinderarbeid (laat de deelnemers eventueel gebruik maken van een samenvatting van de economische en sociale rechten)

Tips voor de begeleider: Als de groep kleiner is en er is maar 1 begeleider, dan kan je voor één activiteit kiezen (atelier of plantage). De groep mag dan niet groter zijn dan 16 personen.

3. Kennismaking met enkele mensenrechtenorganisaties

Methodiek 7: Powerpointpresentatie over een mensenrechtenorganisatie

Doelstellingen:

- Kennismaking met verschillende nationale en internationale mensen – en kinderrechtenorganisaties

Tijd: Inleiding: 30 min.
Prestaties: 60 min.

Groepsgrootte: 5- 25

Benodigheden:

- Computers met internetaansluiting (1 per 2 of 3 lln.)

Verloop:

Stap 1: Inleidend gesprek

- Kennen jullie organisaties die werken aan of rond mensenrechten/kinderrechten?
- Wat doen ze precies?
- Hoe werken ze?
- Met wie/voor wie werken ze?

Stap 2:

De deelnemers surfen 10 minuutjes rond op de verschillende websites van een aantal mensenrechten/kinderrechtenorganisaties:

- Unicef, www.unicef.be/nl
- Plan International, www.plan-belgie.org/plan_youth_board
- Artsen zonder grenzen, www.msf-azg.be/nl
- Kinder- en Jongerentelefoon, www.kjt.org
- het Kinderrechtencommissariaat, www.kinderrechtencommissariaat.be
- de Kinderrechtswinkels, www.kinderrechtswinkel.be

- de Verenigde Naties, www.vvn.be/vn
- Amnesty International, www.aivl.be
- Cunina, www.cunina.org
- SOS Kinderdorpen, www.sos-kinderdorpen.be
- Broederlijk Delen, www.broederlijkdelen.be
- Vredeseilanden, www.vredeseilanden.be

Opdracht

- Per twee of per drie kiezen de leerlingen de organisatie uit die ze het interessantst vinden.
- Ze maken een korte powerpoint- presentatie over deze organisatie.
- Deze vragen moeten tijdens de presentatie beantwoord worden:
  - Waarom hebben ze deze site gekozen?
  - Waar is de organisatie terug te vinden: dichtstbijzijnde adres/telefoon/E-mail?
  - Werkt ze vooral in België (nationaal) of over de hele wereld (internationaal)?
  - Wat is het doel van deze organisatie? Wat wil ze bereiken?

- Waarvoor kunnen kinderen bij deze organisatie terecht?
OF
Hoe kunnen kinderen zelf een steentje bijdragen om deze organisatie te steunen?
  - Welke interessante informatie is er nog te vinden op deze site?
  - Enkele tips over de gekozen site.
  - Enkele tips om de site aantrekkelijker te maken voor kinderen van hun eigen leeftijd.
-
- **Extra:** Illustraties toevoegen om de presentatie nog aantrekkelijker te maken
  - De leerlingen kunnen ook een soort van testje/quizje maken dat de overige leerlingen na het bekijken van de powerpoint moeten invullen.

3. Het ontstaan van mensenrechten

Methodiek 8: Ik ook

Doelstellingen

- De verschillen en de overeenkomsten ontdekken tussen mensen.
- Elkaar leren kennen in de groep.

Tijd : 30 minuten

Groepsgrootte 10 tot 20

Vorbereiding: Voorzie voor elke deelnemer een stoel

Verloop:

Stap 1:

- Vorm een cirkel, waarbij iedereen op een stoel zit.
- Vraag iedereen om aan een eigenschap te denken, die ze uniek wanen, en die ze niet delen met iemand anders uit de groep.
- Kies één persoon om te beginnen. Hij of zij vertelt wat haar unieke eigenschap is, bijvoorbeeld : “Ik ben al drie keer naar Turkije geweest”, “Ik ben allergisch voor plastic”, “Ik heb 11 tenen”..
- Als niemand anders de eigenschap deelt, dan is het aan de volgende persoon om zijn of haar karakteristiek mee te delen.
- Als de eigenschap wel op iemand anders van toepassing is dan moet deze rechtspringen, “ik ook” roepen en bij de persoon die de eigenschap aankondigde op schoot gaan zitten. Als meerdere mensen dit kenmerk gemeen hebben gaan ze allemaal op elkaars schoot zitten, bovenop de eerste persoon. Daarna gaan ze allemaal terug op hun plaats zitten en moet de speler opnieuw proberen een kenmerk te verzinnen dat alleen op hem of haar slaat. Als hij/ zij hierin slaagt, gaat het spel verder met de volgende persoon uit de cirkel.
- De eerste ronde eindigt als iedereen iets kon verzinnen dat hem of haar van de anderen onderscheidt.

Stap 2:

- Leg uit dat deze ronde bedoeld is om eigenschappen te zoeken die de groep gemeenschappelijk heeft.<
- Neem één stoel weg en vraag iemand om in het midden van de cirkel te komen staan. Die persoon moet iets verzinnen dat hij of zij gemeen heeft met de rest van de groep. Vraag hem om het luidop te zeggen, bijvoorbeeld “Ik hou van muziek”.
- Al diegenen voor wie dit ook geldt moeten rechtstaan en naar een andere stoel lopen, terwijl ze roepen “Ik ook”. De persoon die in het midden stond moet ook een stoel proberen te vinden. Iemand anders zal nu in het midden van de cirkel staan.
- Om het spel op een makkelijke manier te laten eindigen zet je tijdens de laatste ronde de ontbrekende stoel terug. Hierdoor keert automatisch de rust in de groep terug.

Stap 3: Verslag en evaluatie

- Praat over het spel en over hoe de deelnemers zich voelden:
Wat was het gemakkelijkst om vinden, eigenschappen die iedereen deelt, of unieke eigenschappen?
- Wanneer vinden we het in het echte leven fijn om uniek en verschillend te zijn, en wanneer is het fijn om ons hetzelfde te weten als anderen?
- Denk na over de eigenschappen die je gekozen hebt: de dingen waardoor je je van de groep onderscheidde, heb je die misschien gemeenschappelijk met mensen uit andere groepen?
- De dingen die iedereen in deze groep gemeen had, gaan die op voor alle mensen in de wereld?
- We zijn in de eerste plaats allemaal mensen en zouden dus allemaal op dezelfde manier behandeld moeten worden. We hebben in feite allemaal dezelfde rechten en plichten. Heeft men daar altijd zo over gedacht?

Tips voor de begeleider

Deze activiteit moet snel gespeeld worden. Je kan als regel stellen dat de spelers slechts 10 seconden krijgen om na te denken. Om het spel vlot te laten verlopen is het belangrijk dat er niet meer dan 10 tot 12 deelnemers zijn. Een grotere groep zal je allicht moeten opdelen in subgroepjes.

Tijdens de tweede ronde zullen eenvoudige uitspraken als “ik heb armen” of “ik heb benen” waarschijnlijk meermaals terugkomen. Je kan de spelers vragen om andere eigenschappen te verzinnen, of je kan het erbij laten en er later tijdens de bespreking op terugkomen.

Methodiek 9: Waar komen mensenrechten vandaan?

www.rechtisnietkrom.be is een interactieve website over mensen- en kinderrechten voor de 2de graad SO, bestaande uit 4 modules met een heleboel film- en ander beeldmateriaal met bijhorende opdrachten die onafhankelijk van elkaar doorlopen kunnen worden:

- Module 1: Mensenrechten, wie verzint het?
Over WOII, de Holocaust, het ontstaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) en het ontstaan van het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)
- Module 2: Ik wil, ik mag en ik moet.
Over wensen, noden, rechten en plichten en de verantwoordelijkheden van individuen en regeringen.
- Module 3: Heeft iedereen recht op jongerenrechten?
Over de schendingen van jongerenrechten hier en elders in de wereld.
- Module 4: Wie werkt er mee aan jongerenrechten?
Over de verschillende nationale en internationale mensen- en kinderrechtenorganisaties.

Meer info op www.rechtisnietkrom.be

Deze methodiek is de geschreven versie van module 1 van www.rechtisnietkrom.be:

- A. mensenrechten
- B. Kinderrechten.

Doelstellingen:

- Aan de hand van een korte geschiedenis van WOII en de Holocaust wordt de ontstaansgeschiedenis van de Universele Verklaring van de rechten van de Mens uitgelegd.

Tijd: 90 min.

Groepsgrootte: 20 à 25 lln.

Benodigdheden:

- Kopieën van de werkbladen
- Computer met internetverbinding
- Beamer en scherm OF 1 computer per 1 of 2 leerlingen

Verloop

Deel de werkbladen uit en laat de leerlingen individueel, per twee of klassikaal de opdrachten overlopen en oplossen.

Werkblad: Waar komen mensenrechten vandaan?

1. Mensenrechten

1.1 Iedereen is gelijk

Stel je voor dat iedereen zijn zin zou doen in het verkeer. Dat niemand rekening zou houden met de ander. Je dagelijkse fietstocht naar school zou een gevaarlijke onderneming worden. Meer nog, het zou één grote puinhoop worden. Om dat te voorkomen bestaan er verkeersregels. Op plaatsen waar mensen samenleven zijn regels en afspraken nodig. Zo is dat in het verkeer, maar ook bij je thuis, in de school, in de jeugdbeweging...

Ook elk land heeft zijn eigen regels en wetten die ervoor zorgen dat mensen rekening houden met elkaar. De inwoners van een land moeten zich aan deze wetten houden. Zij bepalen wat mensen moeten en mogen. Maar regeringen van landen mogen hun burgers niet zomaar allerlei regels opleggen. Zij moeten zich bij het maken van die wetten aan een aantal internationale afspraken houden.

De regels waar de inwoners van een land zich aan moeten houden staan in een grondwet. In de wet staat dat alle mensen recht hebben op een gelijke behandeling. Iedereen is dus voor de wet gelijk. Discriminatie is verboden. Mensen mogen anderen niet verschillend behandelen omdat ze anders zijn. Of je nu een jongen of een meisje bent, wat voor kleur je huid ook heeft, wat ook je leeftijd is, waar je ook geboren bent, het mag niets uitmaken. Mensen mogen elkaar niet voortrekken of beledigen omdat ze een andere godsdienst hebben, lid zijn van een vereniging of een andere seksuele geaardheid hebben. Mensen moeten gelijk behandeld worden. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want alle mensen zijn verschillend. Om die reden is dit recht bedacht, zodat iedereen er rekening mee kan houden.

1.2. WO II (1940-1945)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog voerden de bezetters andere wetten in. Bekijk het filmpje op deze link: http://www.rechtisnietkrom.be/video/?f=/deel01/_img/wo2.swf en beantwoord onderstaande vragen:

- a. Hitler wil de machtigste man van Duitsland worden. Hoe doet hij dat?
Duid 3 juiste antwoorden aan.
  - Hij laat alle mensen met een andere mening arresteren.
  - Hij verbiedt alle andere politieke partijen.
  - Hij koopt de mensen in het parlement om.
  - Hij doodt al zijn tegenstanders.

- c. In het filmpje wordt gezegd "Wat Hitler wil, dat gebeurt!"
Hoe noemen we zo'n regeringsvorm? .....

- d. Wie krijgt de schuld van al de dingen die verkeerd gaan? .....

- e. Wat doen de Duitsers met dit volk ? Duid 3 juiste antwoorden aan.
  - Ze vernielen Joodse winkels en gebouwen.
  - Ze geven hen een belangrijke job als ze hun huizen verkopen.
  - Ze verbranden boeken van Joodse schrijvers.
  - Ze schakelen hen in als leerkrachten.
  - Ze steken hen in de gevangenis.

f. In september 1939 begint WO II. Welk land valt Hitler dan binnen? .....

g. Zijn volgende beweringen juist of fout?

- Joden mochten bepaalde winkels niet meer binnen. ....
- De joden werden opgepakt en weggevoerd naar concentratiekampen .....
- Joden moesten op hun kleding een ster dragen, zodat iedereen kon zien dat zij Joods waren. ....
- De Duitsers kochten alle huizen van de joden op. ....

1.3 De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948)

Al tijdens de Tweede Wereldoorlog kwam President Roosevelt van de Verenigde Staten met het idee om een internationale organisatie op te richten met als doel, oorlog in de toekomst te voorkomen.

Na de Tweede Wereldoorlog, op 24 oktober 1945, kwamen vertegenwoordigers van 48 landen bij elkaar om de Verenigde Naties op te richten.

“De gruwelen die in de Tweede Wereldoorlog hebben plaatsgevonden, mogen nooit meer gebeuren”, zeiden de mensen toen.

Drie jaar lang hebben ze gewerkt aan een belangrijk document: de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens'. Deze verklaring werd in 1948 aangenomen door de Verenigde Naties, die we ook wel VN noemen. Universeel betekent dat deze mensenrechten voor mensen in alle landen zouden moeten gelden.

Je vindt hier enkele artikels uit de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens' (UVRM). Tijdens de Tweede Wereldoorlog namen Hitler en zijn volgelingen een aantal maatregelen die regelrecht ingingen tegen deze mensenrechten.

Verbind elk mensenrecht met één maatregel waardoor het geschonden werd.

De meeste maatregelen gaan in tegen meerdere artikels. 1 oplossing is voldoende!

Nazi-maatregelen
De Duitsers vernietigden winkels en gebouwen van joden.
Joden moesten een ster op hun kleding dragen, zodat iedereen kon zien dat zij joods waren.
Joden, zigeuners en homo's werden in speciale strafkampen opgesloten.
Zigeuners moesten zich laten steriliseren, zodat ze zich niet meer zouden kunnen voortplanten.
In concentratiekampen misbruikte de Duitse dokter Mengele kinderen van zigeuners en Joden om medische testen te doen.
Joodse kinderen mochten niet meer naar openbare scholen gaan. Zij moesten naar speciale joodse scholen.
Joodse mensen mochten op bepaalde plaatsen niet komen.

mensenrechten
Je mag niemand martelen
Je hebt het recht te trouwen en een gezin te stichten.
Alle mensen worden vrij geboren en moeten op dezelfde manier worden behandeld
Je hebt het recht om te gaan en te staan waar je wilt, in eigen land en in het buitenland.
Niemand heeft het recht je zonder goede reden gevangen te zetten of het land uit te sturen.
Je hebt het recht op onderwijs dat gericht is op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid.
Je hebt het recht op eigendom en niemand mag je bezittingen zonder goede redenen afnemen.

2. Het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind - 1989

2.1 Kinderen als mini-volwassenen

Tot begin 1900 werden kinderen beschouwd als kleine volwassenen.

Tot hun 6 à 7 jaar moesten ze vooral zien te overleven. Daarna werden ze opgenomen in de groep van de volwassenen.

Ze moesten mee zorgen voor een inkomen voor het gezin en gingen dus mee uit werken. Kinderen waren het pensioen van hun ouders. Hoe meer kinderen, hoe meer inkomen. Voor de wet bestonden kinderen niet. Ze waren het privé-bezit van de vader.

Wil je zien hoe kinderen en jongeren vroeger leefden? Bekijk het filmpje op deze link http://www.rechtisnietkrom.be/video/?f=/deel01/_img/ka.swf en los de opdrachten op.

a. Waarom werkten kinderen in de 19de eeuw vaak in fabrieken?

Duid 3 juiste antwoorden aan

- omdat de arbeiders het snelle tempo van de machines niet meer konden volgen.
- omdat ze niet graag naar school gingen
- omdat het gezin niet kon overleven van wat de vader verdiende.
- omdat kinderen goedkoper waren voor de fabrieksbazen dan volwassenen
- om wat zakgeld te verdienen

b. Zijn volgende beweringen juist of fout?

- Het werk in de fabriek was gevaarlijk en ongezond voor de kinderen. ....
- Kinderen begonnen in de fabrieken te werken vanaf hun 10de. ....
- De kinderen die in de fabrieken werkten, konden in het weekend naar school .....
- Zowel de jongens als de meisjes moesten in de fabrieken gaan werken. ....

De eerste wet op de kinderarbeid zei dat kinderen pas vanaf hun 16de in de fabriek mochten werken.

Succes!

4. Vooroordelen, veralgemeningen en stereotyperingen

Methodiek 10: Het digitale vooroordeelenspel

Doelstelling:

- Op een zelfstandige, interactieve manier leren wat vooroordelen, veralgemeningen en stereotyperingen zijn.
- Inzicht verwerven in het ontstaansmechanisme van vooroordelen en discriminatie

Groepsgrootte: afhankelijk van aantal computers ter beschikking

Tijd: 50 minuten

Benodigheden:

- computer met internetaansluiting
- beamer en scherm **OF** per (2) leerling(en) 1 computer

Via deze link kunnen je leerlingen zelfstandig het vooroordeelenspel spelen:

<http://www.enwijdan.be/opdracht.asp?12>

Verloop:

Stap 1: Inleiding (zie ook link)

Kennen jullie deze al?

Hoe weet je dat je in Nederland bent?
Als er toiletpapier aan de wasdraad hangt te drogen.

ZWANGER

Twee domme blondjes gaan naar een restaurant.

Zegt de ene tegen de andere: "Ik heb een zwangerschapstest gedaan."
Zegt de andere: "Waren de vragen moeilijk?"

Belgen

Wat moet je doen om een Belg met Oud en Nieuw aan het lachen te krijgen? - Je moet hem met Kerstmis een grap vertellen.

Domme blondjes, gierige Nederlanders en idiote Belgen zijn populaire onderwerpen voor grappenmakers. Jullie kennen zelf vast ook nog wel een aantal voorbeelden. Dit soort van grappen is gebaseerd op vooroordelen. Leuk om in grappen te gebruiken, maar vaak heel wat minder leuk als je er in je dagelijks leven mee te maken krijgt. Waar komen vooroordelen vandaan? Wie heeft ze en wat kunnen we eraan doen?

Speel het spel en je komt er alles over te weten <http://www.enwijdan.be/opdracht.asp?12>

Methodiek 11: Etiketten

Doelstellingen:

- Het verband bestuderen tussen wat van ons verwacht wordt en hoe we ons in feite gedragen.
- Ons bewust worden van het effect van ons eigen gedrag op anderen.
- Een discussie op gang brengen over de gevolgen van het stereotyperen van mensen.

Tijd: 45 minuten

Groepsgrootte : 10+

Verloop:

Stap 1: Voorbereiding

- Schrijf op elk etiket één kenmerk, bijv. onverantwoordelijk, geestig, dom, slim, onhandig...
- Bedenk een taak die de groep gezamenlijk moet uitvoeren en waarbij zij moeten overleggen en discussiëren, bv. een evenement plannen, organiseren, uitvoeren,...

Stap 2: Spel spelen

- Plak de etiketten op het voorhoofd van de spelers, maar vertel hen niet wat erop staat.
- Leg de taak aan de groep uit. Maak duidelijk dat iedereen elkaar volgens het stereotiep op het etiket moet behandelen. Als iemand bijvoorbeeld het etiket 'lui' draagt, moeten de anderen die persoon voortdurend behandelen als 'lui' (maar zonder het woord uit te spreken: dit mag je niet vertellen!).
- Aan het einde van de activiteit mogen de spelers raden wat er op hun eigen etiket stond, maar dat is niet de voornaamste doelstelling van het spel.

Stap 3: Verslag en evaluatie

Deze fase is zeer belangrijk, dus zorg dat elke speler zijn zegje krijgt. Begin met te vragen of zij hun etiket konden raden en ga dan verder in op de andere aspecten van de activiteit:

- Hoe voelde elke deelnemer zich tijdens deze activiteit?
- Was het moeilijk mensen te behandelen volgens de etiketten?
- Begon iemand zijn eigen etiket 'uit te proberen', zoals bijvoorbeeld een persoon met het etiket 'geestig' die grappen begon te vertellen of zich zelfbewuster ging gedragen? Of stopte de persoon met het etiket 'lui', met anderen te helpen of deel te nemen aan de activiteit?
- Wat voor soort etiketten geven we aan mensen in het echte leven? Hoe beïnvloedt dit hen en hoe beïnvloedt dit onze manier van denken over hen?
- Worden er in het echte leven etiketten opgeplakt, die in dit spel gebruikt zijn?
- Zijn ze gegrond?
- Hebben zij zelf ooit het gevoel gehad dat hen een bepaald etiket werd opgekleefd? Op school? Thuis? In de sportclub? In de jeugdbeweging?

Tips voor de begeleider

Wees voorzichtig met het kiezen van de stereotypen. Geef iemand uit de groep die eerder lui is best niet zo'n etiket. Het is niet de bedoeling van het spel om persoonlijke meningen te uiten. Dat zou eerder destructief zijn en wordt beter vermeden.

Hou in gedachten dat dit spel sterke gevoelens kan oproepen.

Methodiek 12: De taalbarrière

Doelstellingen:

- Bewust maken van discriminatie door de immigratieautoriteiten wat betreft het toekennen van asiel.
- Aantonen dat talenonderwijs en interculturele educatie zeer belangrijk zijn.
- Medeleven en begrip opwekken voor de frustraties die vluchtelingen ondergaan bij het aanvragen van asiel.
- Inzicht krijgen in het recht om asiel te zoeken en te krijgen
- Beseffen dat alle mensen het recht hebben om niet gediscrimineerd te worden op basis van hun etnische achtergrond of van het land van afkomst

Tijd: 30 minuten

Groepsgrootte: om het even

Benodigdheden:

- kopieën van het deelnemersblad de “Asielaanvraag”, één kopie per persoon
- een balpen per persoon

Kort overzicht:

Dit is een simulatie van de moeilijkheden die vluchtelingen het hoofd moeten bieden wanneer ze asiel aanvragen. Enkele van de onderwerpen die aan bod komen:

- de frustraties en de emoties die vluchtelingen het hoofd moeten bieden;
- het overwinnen van de taalbarrière;
- discriminatie tijdens de aanvraagprocedure.

Verloop:

Op <http://www.jekanermeelachen.be/assal.html> vind je enkele getuigenissen van vluchtelingen die je kan gebruiken als inleiding op het thema.

Stap 1:

Zorg ervoor dat je de ruimte zo indeelt dat je achter een bureau kunt plaatsnemen, waarbij je ook uitdrukkelijk de rol speelt van een bureaucratische ambtenaar.

Instructies:

- Laat de deelnemers binnenkomen, maar zeg geen van hen gedag of laat niet blijken dat je hun aanwezigheid opmerkt. Zeg niets over wat er gaat gebeuren.
- Wacht een paar minuten na de start van de activiteit en deel dan de kopieën van het “Formulier voor asielaanvraag” uit, net als de balpennen. Zorg ervoor dat iedereen een exemplaar heeft.
- Zeg dat ze 5 minuten hebben om het formulier in te vullen, maar zeg verder niets. Negeer alle vragen en opmerkingen. Als je iets moet zeggen, spreek dan een andere taal (of een verzonden taal) en gebruik verder enkel gebaren. Praat of communiceer zo weinig mogelijk. Denk eraan dat de problemen van vluchtelingen niet jouw zorg zijn, jouw job is enkel om de formulieren uit de delen en ze weer op te halen.
- Groet elke laatkomer kort (bijvoorbeeld, “Je bent laat. Neem dit formulier aan en vul het in. Je hebt nog maar enkele minuten over om dit te doen.”)
- Wanneer de 5 minuten voorbij zijn, verzamel je alle formulieren zonder te glimlachen of persoonlijk contact te leggen.

- Roep een willekeurige naam van één van de ingevulde formulieren af en zeg dat die persoon naar voren moet komen. Bekijk het formulier en maak een opmerking over de manier waarop het formulier ingevuld werd, bijvoorbeeld, “Je gaf geen antwoord op vraag 8” of “Ik zie dat je “neen” hebt geantwoord op vraag 6; asiel afgewezen.” Zeg dat de persoon kan gaan. Vermijd elke discussie. Ga direct door met het naar voren roepen van de volgende persoon.
- Herhaal dit proces verschillende malen. Het is niet nodig om alle ingevulde aanvragen te overlopen, je moet enkel zo lang doorgaan als nodig om de deelnemers te laten beseffen wat er gaande is.
- Uiteindelijk stop je met het spelen van je rol en nodig je de deelnemers uit om te praten over wat er gebeurde.

Stap 2: Nabespreking en evaluatie

Start met te peilen naar hoe de deelnemers zich voelden tijdens deze activiteit en ga dan verder met het bespreken van wat er precies gebeurde en wat ze hiervan bijgeleerd hebben.

- Hoe voelden de deelnemers zich tijdens het invullen van zo'n onbegrijpelijk formulier?
- Was dit een realistische reconstructie van de ervaring van een asielzoeker?
- Denk je dat in bij ons de asielzoekers eerlijk behandeld worden tijdens hun asielaanvraag? Waarom? Waarom niet?
- Wat zouden de gevolgen kunnen zijn voor iemand wiens asielaanvraag geweigerd wordt?
- Zijn de deelnemers ooit al in een situatie terecht gekomen waar ze de taal die gebruikt werd niet konden spreken? Hoe voelde dat?
- Gebeurde dit ooit al in een situatie met ambtenaren, politie, controleurs...? Hoe voelde dat?

Tips voor begeleiders

Dit is een activiteit die op een eenvoudige manier vergemakkelijkt kan worden: het belangrijkste wat jij moet doen is ‘sterk’ zijn in je rol en je moet serieus, hard en bureaucratisch overkomen. De toestand waarin de vluchtelingen zich bevinden is jouw zaak niet, je doet enkel je job! Het punt is dat veel mensen geen vluchtelingen in hun land willen. Ambtenaren die instaan voor de immigratie krijgen orders om de vluchtelingen door te lichten en enkel asiel te verlenen aan diegenen die identiteitspapieren hebben en diegenen die de aanvraagformulieren correct hebben ingevuld. De vluchtelingen kennen de plaatselijke taal meestal niet of zeer weinig en vinden het heel moeilijk om de formulieren in te vullen. Bovendien bevinden zij zich in een emotionele toestand. Het is zeer moeilijk voor hen om te begrijpen wat er gebeurt en waarom hun aanvraag geweigerd wordt. Ze begrijpen immers de redenen voor de afwijzing niet.

Ideeën voor actie

Je kan een ambtenaar van de dienst vreemdelingenzaken uitnodigen om te spreken over de uitdagingen van deze job

Je kan ook een immigratiekantoor bezoeken en gaan bekijken hoe een asielaanvraag concreet in zijn werk gaat. Bepaalde groepsleden kunnen ook asielzoekers en ambtenaren interviewen om te ontdekken hoe ze aankijken tegen de problematiek en om enkele stellingen mbt onrechtvaardigheid en/of onregelmatigheden in de procedures aan te kaarten.

Methodiek 13: De vluchteling

Doelstellingen

- De realiteit begrijpen die vluchtelingen en migranten tegenkomen.
- Zich bewust worden van de problemen die zij in de gastlanden tegenkomen.
- Medeleven en verdraagzaamheid promoten t.a.v. de situatie van vluchtelingen en migranten.
- De thema's van uitsluiting en integratie en onze zienswijzen op verschillende volkeren en landen bestuderen.
- De discussie over Noord-Zuid-wanverhoudingen en hun hiermee gepaard gaande dagdagelijkse problemen openen.
- Stereotypen, vooroordelen en xenofobie t.a.v. vreemdelingen blootleggen

Tijd: 90 minuten - 2 uur

Groepsgrootte: om het even

Benodigheden:

- Verhaal Myriam (zie onder), eventueel kopieën
- Bord en stiften/ krijt
- Achtergrondinfo over vluchtelingenproblematiek zie www.vluchtelingenwerk.be en www.vormen.org/EersteStappen/TekstenVluchtelingen.htm#Anchor-Informatie-48213

Verloop:

Stap 1: Voorbereiding

- De begeleider zou inzicht moeten hebben in de redenen die mensen ertoe brengen te immigreren of asiel aan te vragen.
- Maak kopieën van het begin van het verhaal of vertel het aan de deelnemers. (De naam, de oorsprong van de vluchteling of de migrant zouden aangepast moeten worden aan de omstandigheden.)
- Indien mogelijk, leg je contact met een vluchteling of een migrant uit je gemeente of, indien dit niet mogelijk is, met een NGO die met hen werkt.
- Bord en krijt, of flapbord en stiften.

Instructies

- Lees hardop het verhaal van Myriam voor:
“Miriam is een vluchteling in onze stad. Twee maanden geleden is ze uit haar land weggevlucht, waar ze voor haar leven vreesde vanwege de economische omstandigheden (of politieke overtuigingen).
- Vraag de deelnemers groepjes van vier tot zes mensen te vormen om te discussiëren en daarna een kort verhaaltje of nieuwsbericht te schrijven over hoe Miriam haar land verlaten heeft en hoe het voor haar is om hier te leven. Stel de volgende vragen:
  - Hoe is Miriam's leven bij ons?
  - Welke moeilijkheden komt ze tegen?
  - Hoe wordt ze geholpen (of niet)?
  - Hoe leert ze de taal?

- Kan ze werken en welke soort job doet ze dan?
  - Denk je dat ze een gemakkelijke tijd heeft?
  - Hoe voelt ze zich tegenover ons?
  - Wat denk je dat Miriam moest doen om naar onze stad te komen?
  - Hoe reisde ze?
  - Waar vond ze het geld?
  - Wat waren de administratieve procedures?
  - Wat liet ze achter?
- Vraag dan aan elke groep om hun verhaal naar voor te brengen of te antwoorden op deze vragen. Terwijl ze dit doen, schrijf je op een bord of een flapbord de belangrijkste punten van elke groep op.

Stap 2: Verslag en evaluatie

Begin het debat met de groepen uit te nodigen elkaars verhalen te evalueren, o.m. wat de meest “realistische” of de meest “onrealistische” veronderstellingen waren.

Als het debat stilvalt, kan je het aanzwengelen met vragen als

- Vind je dat dit eerlijk is?
- Ken je iemand die eenzelfde soort ervaring heeft gehad of nu heeft?
- Heb je gedacht dat dit jou ooit zou kunnen overkomen?

Laat de groep nadenken over wat zij kunnen doen om vluchtelingen en migranten in hun eigen stad te helpen, of meer algemeen over de soort hulp die nodig is voor hun integratie.

Het is essentieel dat je goed geïnformeerd bent en over de laatste relevante informatie beschikt. In je rol als begeleider kan je gevraagd worden om enkele feiten te geven over vluchtelingen in jouw land of jouw stad. In dit geval kan het handig zijn als je grafieken of tabellen bij de hand hebt aangaande vluchtelingen in verschillende landen, om vergelijkingen te maken.

Gegevens en informatie over vluchtelingen (of NGO's die met hen werken) kunnen gemakkelijk bekomen worden bij de nationale bureaus of contactpunten van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) of UNICEF, of bij sommige humanitaire of ontwikkelings-NGO's zoals het Rode Kruis, Amnesty International, en zo verder.

Mogelijke varianten

Naast het schrijven van een kort verhaaltje kunnen de groepen ook acteren of een korte sketch maken over een episode tijdens Miriam's vertrek uit haar eigen land of bij haar aankomst in onze stad.

Nodig een vluchteling of een migrant uit voor de groepsdiscussie. Als het mogelijk is, nodig dan iemand uit die nu in je stad woont. Vraag hen om de groep kort te vertellen waarom ze hun land van oorsprong hebben verlaten, hoe ze reisden en wat er onderweg gebeurde. Je kan dan een langere vraag- en antwoordsessie inlassen, maar voor deze optie heb je meer tijd nodig.

Lees een echt gebeurd verhaal van een vluchteling. (ter inspiratie: 'De geluksvinder' van Edward Van de Vendel en Anoush Elman, Querido, 2008 (jeugdboek))

Toon een videofragment: www.vluchtelingenwerkvlaanderen.be

5. Straatkinderen

Mobile School

Straatkinderen en thuisloosheid

Eén van de rechten van het kind is het recht op onderdak. Toch zijn er nog een heleboel kinderen op de wereld die geen huis hebben waar zij terecht kunnen en waar er voor hen gezorgd wordt. Deze kinderen leven op de straat en moeten voor zichzelf zorgen.

Mobile school is een organisatie uit Leuven die zich het lot van straatkinderen wereldwijd aantrekt. Zij biedt geen pasklare oplossing voor de problematiek van het straatkind, maar engageert zich om bestaande organisaties efficiënter te helpen werken. Mobile school werkt alleen als een deel van een groter geheel!

Wat doen ze?

Mobile School vzw **ontwikkelt educatieve materialen** voor de aanpak van het straathoekwerk met straatkinderen. Deze materialen zijn verregaand aangepast aan de realiteiten van de straat en vertrekken vanuit de referentiekaders van het kind. Alles is gebaseerd op een strategie van positieve pedagogie die de straathoekwerker helpt om 'echt' naar de kinderen te luisteren. Mobile School vzw stelt deze materialen ter beschikking van zijn geselecteerde partnerorganisaties.

Mobile School vzw geeft **opleidingen en trainingen** aan straathoekwerkers. De methodologie die wordt gevolgd in de ontwikkelingen van de educatieve materialen vormt ook het kader van deze opleidingen.

Via een strategie van **sensibiliseren** werkt Mobile School vzw aan het bekendmaken van de realiteit van straatkinderen en jongeren. We willen mensen in onze maatschappij bewuster maken door hen via onze workshops een breder kader aan te reiken.

Computerspel: 'Pecas in Cyberstreet'

Pecas in Cyberstreet is een computerspel over de rechten van het (straat)kind. Spelenderwijs ontdekken kinderen de rechten én bovendien komen ze ook meer te weten over het straatleven. Je kan dit spel gratis bestellen via www.mobileschool.org zolang de voorraad strekt!

Reportage 'Napels zien'

In deze reportage kan je zien hoe Arnoud Raskin, de oprichter van Mobile School kennismakt met de straatkinderen in Colombia en hoe hij de eerste, van vele mobiele scholen in de straat introduceert.

Gratis te verkrijgen bij Mobile School vzw, Parkstraat 180, 3000 Leuven

Tel: +32-16-500.234

Fax: +32-16-500.234

info@mobileschool.org

Mobile school op jouw school

Op vraag komt Mobile school naar je school om met je leerlingen te werken rond het thema straatkinderen. Mobileschool heeft een uitgebreid aanbod informatieve en interactieve workshops voor het SO.

Voor meer info zie www.mobileschool.org/ mondiale vorming.

6. En nog meer....

www.ikenijenzij.be

Een interactief computergame om kinderrechten op een eenvoudige en boeiende manier te benaderen in 1ste graad.

- Tekst-, foto- en beeldmateriaal ter illustratie van de (schendingen van) kinderrechten in de hele wereld.
- Interactieve opdrachten bij de diverse informatiebronnen.
- Geautomatiseerde evaluatie.
- Een leerlingvolgsysteem
- Een handleiding (downloadbaar) met:
  - technische ondersteuning naar inhoud en evaluatie;
  - oplossingen van de opdrachten;
  - doelstellingen en vakoverschrijdende eindtermen;
  - achtergrondinformatie.

In de Kinderrechtenwereld gaan de kinderen samen met een zelf gekozen gids op zoek naar de rechten van kinderen. Via gedichten, filmpjes en ander beeldmateriaal maken de kinderen kennis met verschillende kinderrechten. Met sleep- en invuloefeningen, puzzels, cartoons en zelftestjes kunnen zij sterren verdienen.

Maar in de Kinderrechtenwereld lopen ook K.inderVreters rond die hen zoveel mogelijk rechten willen afnemen.

Gelukkig zijn er ook nog de kinderrechtenorganisaties die zich inzetten voor de rechten van kinderen en hen helpen om zoveel mogelijk rechten te behalen.

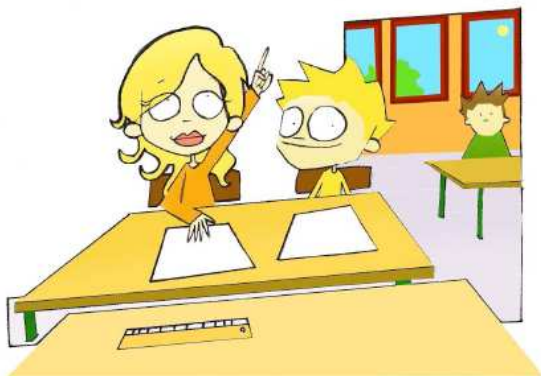
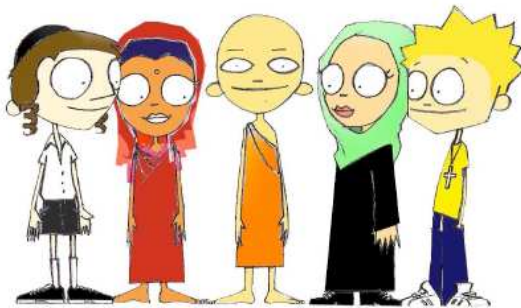
Kinderrechten-spelen

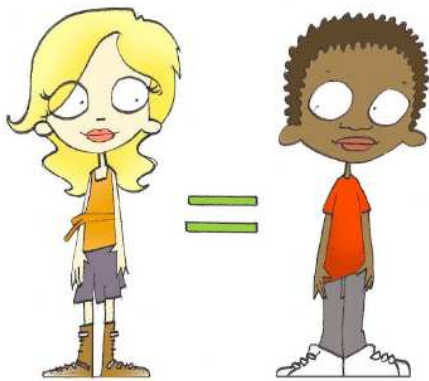
Vormen vzw ontwikkelde enkele methodieken waarbij jongeren **spelenderwijs** kennismaken met kinderrechten en kinderrechtenschendingen. Meer informatie over spelregels en materiaal vind je terug op www.vormen.org:

- De kinderrechten-kubb
- Het kinderrechten-strandspel
- Kinderrechten-memory
- Kinderrechten-bingo
- Kinderrechtenkwartet

7. Bijlagen

Bijlage 1: Kinderrechtetekeningen

Deze tekeningen vind je ook terug op A-4 formaat op www.vormen.org.

Bijlage 2: Kaartjes titels kinderrechten

Kinderrechten

Kaartjes – VORMEN vzw – www.vormen.org

**elk kind heeft recht op
een eigen mening en
op inspraak**

**elk kind heeft recht op
een eigen geloof en
cultuur**

**elk kind heeft recht op
gezonde voeding,
water, kleding en
onderdak**

**elk kind heeft recht
om samen te komen
met anderen**

**elk kind heeft recht op
veiligheid en
bescherming**

**elk kind heeft recht op
onderwijs en
informatie**

**elk kind heeft recht op
spel en vrije tijd**

**elk kind heeft recht op
zorg**

**elk kind heeft recht op
een naam en een
nationaliteit**

**elk kind heeft recht op
een gelijke
behandeling**

**elk kind heeft recht
om bij de eigen
familie te zijn**

**elk kind heeft recht
op aangepaste
verzorging bij ziekte
of handicap**

**elk kind heeft recht op
een privé-leven**

**elk kind heeft recht op
bescherming tegen
uitbuiting**

**elk kind heeft recht op
bescherming tegen
onwettige opsluiting**

**elk kind heeft recht op
bescherming tegen
oorlog**

**elk kind heeft recht op
bescherming bij
adoptie**

Bijlage 3: Illustraties en kinderrechten

Illustraties 'Wensen en noden'	Kinderrechten
"Ik mag denken wat ik wil!"	Elk kind heeft recht op een eigen mening en op inspraak.
"Mijn rechten mag men niet afschaffen!"	
"Ik mag me verdrietig of blij voelen!"	
"Ik mag geloven wat ik wil!"	Elk kind heeft recht op een eigen geloof en cultuur.
"Ik mag tekenen, dansen, deelnemen aan cultuur!"	
"Ik mag eten!"	Elk kind heeft recht op gezonde voeding, water, kleding en onderdak.
"Ik kan me verwarmen tijdens de winterkoude!"	
"Ik bespreek iets met anderen!"	Elk kind heeft recht om samen te komen met anderen.
"Ik mag me veilig voelen!"	Elk kind heeft recht op veiligheid en bescherming.
"Ik mag mij laten verdedigen!"	
"Ik mag leven!"	
"Men mag me geen pijn doen!"	
"Ik mag mijn land ontvluchten als ik er onveilig ben!"	
"Ik mag naar school gaan!"	Elk kind heeft recht op onderwijs en informatie.
"Ik mag me amuseren!"	Elk kind heeft recht op spel en vrije tijd.
"Ik mag genezen!"	Elk kind heeft recht op zorg.
"Ik besta voor de wet!"	Elk kind heeft recht op een naam en een nationaliteit.
"Ik mag evenveel!"	Elk kind heeft recht op een gelijke behandeling.
"Ik mag bij mijn familie zijn!"	Elk kind heeft recht om bij de eigen familie te zijn.
"Ik krijg een rolstoel als ik het nodig heb!"	Elk kind heeft recht op aangepaste verzorging bij ziekte of handicap.
"Ik moet niet alles aan iedereen laten zien of vertellen!"	Elk kind heeft recht op een privé-leven.
"Ik ben geen slaaf!"	Elk kind heeft recht op bescherming tegen uitbuiting.
"Ik mag me vrij bewegen!"	Elk kind heeft recht op bescherming tegen onwettige opsluiting.
"Ik mag niet zomaar opgesloten worden!"	
"Ik word beschermd tijdens een oorlog!"	Elk kind heeft recht op bescherming tegen oorlog.
"Ik krijg alle zorgen bij adoptie!"	Elk kind heeft recht op bescherming bij adoptie.

"Ik wil een toffe auto!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil een pratende papegaai!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil in een kasteel wonen!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil zo'n blitse gsm!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil een grote verzameling boeken!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil snoep en chips zoveel ik wil!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil koning(in) zijn!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil tweemaal per jaar op sportkamp!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil veel geld hebben!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil de nieuwste modekleding!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil goede punten krijgen op school!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil een luilekker leven!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil nooit op tijd moeten zijn!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil altijd mijn muziek horen!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil altijd mooie bloemen op tafel!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil vijf uur per dag chatten!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil alle dagen naar de speeltuin!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik wil dat de zon altijd schijnt!"	'Leuk' maar niet 'nodig'
"Ik mag iemand cadeautjes geven en blij maken!"	'Leuk' maar niet 'nodig'

Bijlage 4: Officiële tekst kinderrechtenverdrag (vereenvoudigde versie)

De bedoeling van het Verdrag is om standaarden op te stellen voor de verdediging van kinderen tegen verwaarlozing en mishandeling wat zij elke dag in meer of mindere mate ondergaan in verschillende landen. Maar het Verdrag is ook begaan met de culturele, materiële en politieke verschillen tussen naties onderling. De belangrijkste maatstaf is het welzijn van het kind. De rechten in het Verdrag kunnen onderverdeeld worden in drie grote groepen:

- **Provisie:** Het recht om te hebben, te ontvangen en toegang te hebben tot bepaalde zaken en diensten. (Bijvoorbeeld: een naam en nationaliteit, gezondheidszorg, onderwijs, rust, ontspanning en zorg voor mindervaliden en wezen.)
- **Protectie:** Het recht beschermd te worden tegen schadelijke praktijken. (Bijvoorbeeld: weggenomen worden van de ouders, ingelijfd worden bij het leger, commerciële of seksuele uitbuiting en fysieke of mentale mishandeling.)
- **Participatie:** Het recht van het kind om gehoord te worden bij het nemen van beslissingen die zijn of haar leven beïnvloeden. Naarmate het kind opgroeit, zou het ook steeds meer moeten kunnen deelnemen aan sociale activiteiten, en dit als voorbereiding op het volwassen leven. (Bijvoorbeeld: vrijheid van spreken en van mening, van cultuur, godsdienst en taal.)

Preambule

In de preambule wordt de toon gezet voor de 54 artikelen die er op volgen. De belangrijkste VN-teksten die betrekking hebben op kinderen worden vermeld, alsook het belang van het gezin voor de harmonieuze ontwikkeling van het kind, het belang van speciale voorzorgsmaatregelen en zorg inbegrepen, voldoende wettelijke bescherming voor en na de geboorte en het belang van de tradities en culturele waarden van elk volk voor de ontwikkeling van het kind.

Artikel 1: Definitie van het kind

Elk menselijk wezen onder de 18 wordt als kind beschouwd, tenzij de wetten die toepasbaar zijn op het kind anders bepalen.

Artikel 2: Geen discriminatie

Alle rechten zijn op elk kind, zonder uitzondering, van toepassing. De overheid moet elk kind, zonder uitzondering, beschermen. De overheid moet het kind beschermen tegen elke vorm van discriminatie.

Artikel 3: Het welzijn van het kind

In alle activiteiten waar kinderen bij betrokken zijn, dient het welzijn van het kind op de eerste plaats te komen.

Artikel 4: Het toepassen van rechten

De overheid is verplicht om ervoor te zorgen dat de rechten bepaald in het Verdrag ook nageleefd worden.

Artikel 5: Rechten van de ouders, de familie en de gemeenschap

De overheid moet de ouders en de familie respecteren in hun manier om het kind op te voeden.

Artikel 6: Leven, overleven en ontwikkeling

Het recht van het kind om te leven en de verplichting van de overheid om de overleving en de ontwikkeling van het kind te verzekeren.

Artikel 7: Naam en nationaliteit

Het recht op een naam bij de geboorte, op het verkrijgen van een nationaliteit en een recht om je ouders te kennen en door hen verzorgd te worden.

Artikel 8: Bewaring van de identiteit.

De verplichting van de staat om een kind te helpen bij het herbepalen van de identiteit als deze op illegale wijze aan het kind werd ontnomen.

Artikel 9: Niet scheiden van de ouders.

Het recht van het kind om contact te houden met de ouders als het van hen gescheiden wordt. Als de scheiding een gevolg is van gangenschap of een sterfgeval zal de overheid het kind of de ouders inlichten over het reilen en zeilen van het vermiste familielid.

Artikel 10: Familie-reunie

Aanvragen om het land te verlaten of binnen te komen om zich te kunnen verenigen met zijn/haar familie, zullen altijd op een menselijke manier benaderd worden. Een kind heeft het recht om regelmatige contacten te onderhouden met beide ouders indien deze in verschillende landen wonen.

Artikel 11: Illegale verplaatsing en het niet terugkeren van kinderen

De overheid zal optreden tegen ontvoering van kinderen door een partner of een derde.

Artikel 12: Meningsuiting

Het recht van een kind om zijn mening te uiten en om gehoord te worden.

Artikel 13: Vrijheid van expressie en informatie

Het recht om informatie op te zoeken, te ontvangen en te verspreiden in verschillende vormen, kunst, gedrukte en geschreven materialen inbegrepen.

Artikel 14: Vrijheid van gedachten, geweten en godsdienst

De overheid moet toezien op de rechten en de plichten van de ouders om het kind te begeleiden bij de beoefening van dit recht in overeenkomst met de evoluerende mogelijkheden van het kind.

Artikel 15: Vrijheid om zich te verenigen.

Het recht van het kind om zich te verenigen en vreedig samen te komen met anderen.

Artikel 16: Privacy, eer, reputatie

Men zal niet tussenkomen op het gebied van privacy, familie, thuis of briefwisseling.

Artikel 17: Toegang tot informatie en de media

Het kind zal toegang hebben tot verschillende informatiebronnen. Aan minderheidsgroepen zal specifieke aandacht worden besteed en richtlijnen om kinderen te beschermen tegen schadelijke materialen zullen aangemoedigd worden.

Artikel 18: Ouderlijke verantwoordelijkheden

Beide ouders hebben samen de verantwoordelijkheid om het kind op te voeden en zij dienen gesteund te worden bij het opnemen van die verantwoordelijkheden.

Artikel 19: Mishandeling en verwaarlozing

De overheid heeft de plicht om elk kind te beschermen tegen elke vorm van mishandeling. Sociale programma's en hulpdiensten moeten voor handen zijn.

Artikel 20: Plaatsvervangende zorg voor kinderen zonder ouders

Nationale wetten moeten in dat geval het recht van kinderen op zorg regelen wanneer er geen ouders zijn. De overheid is verplicht om aandacht te besteden aan continuïteit bij de opvoeding overeenkomstig de religieuze, culturele en etnische achtergrond van het kind.

Artikel 21: Adoptie

De overheid moet er op toezien dat alleen bevoegde instanties adopties regelen. Een kind uit een ander land adopteren mag in overweging genomen worden als in eigen land alle mogelijkheden zijn uitgeput.

Artikel 22: Vluchtelingenkinderen

Speciale bescherming is nodig voor deze kinderen. De overheid zal daartoe samenwerken met internationale instanties ook om kinderen zo snel mogelijk met hun gezin te herenigen als zij van hen gescheiden raakten.

Artikel 23: Kinderen met een handicap

Zij hebben het recht op speciale zorg en onderwijs om te kunnen genieten van een volwaardiger bestaan binnen de maatschappij.

Artikel 24: Gezondheidszorg

Het recht op preventieve en behandelende gezondheidszorg, als ook op geleidelijke afschaffing van traditionele praktijken die schadelijk zijn voor het kind.

Artikel 25: Periodieke herziening

Het kind dat geplaatst werd omwille van zorg, bescherming of medische behandeling, heeft het recht de plaatsing op regelmatige basis te laten herzien.

Artikel 26: Sociale zekerheid

Het recht van het kind op sociale zekerheid.

Artikel 27: Levensstandaard

Verantwoordelijkheid van de ouders om te zorgen voor goede levensomstandigheden voor de ontwikkeling van het kind, zelfs als één van de ouders een ander land zou leven.

Artikel 28: Onderwijs

Recht op gratis basisonderwijs, de mogelijkheid om een beroepsopleiding te volgen. De overheid dient maatregelen te nemen om het aantal mislukkingen te beperken.

Artikel 29: Doel van het onderwijs

Onderwijs moet zorgen voor de ontwikkeling van de talenten en mogelijkheden van het kind, en voor de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven als volwassene. Onderwijs moet het respect voor de Rechten van de Mens bevorderen en voor de culturele en nationale waarden van het eigen land en dat van anderen.

Artikel 30: Kinderen van minderheidsgroepen en inheemse volkeren

Het recht van het kind dat behoort tot een minderheidsgroep of tot een inheems volk behoort om de eigen cultuur te kunnen beleven en de eigen taal te kunnen spreken.

Artikel 31: Spel en ontspanning

Het recht van het kind om te spelen, zich te ontspannen en deel te nemen aan het cultureel en artistiek leven.

Artikel 32: Economische uitbuiting

Het recht van het kind op bescherming tegen schadelijke vormen van arbeid en tegen uitbuiting.

Artikel 33: Verdovende en psychotische middelen

Bescherming van het kind tegen het illegale gebruik van deze middelen en het gebruik van het kind in de productie en de distributie ervan.

Artikel 34: Seksuele uitbuiting

Bescherming van het kind tegen seksuele uitbuiting met inbegrip van prostitutie en het gebruik van kinderen in pornografisch materiaal.

Artikel 35: Ontvoering, verkoop en handel van kinderen

Verplichting van de staat om ontvoering, verkoop en handel van kinderen te voorkomen.

Artikel 36: Andere vormen van uitbuiting**Artikel 37: Marteling, lijfstraffen en gevangenneming**

Verplichting van de staat tegenover kinderen in de gevangenis.

Artikel 38: Gewapende conflicten

Kinderen onder de 15 mogen niet deelnemen aan vijandige conflicten. Geen rekrutering is mogelijk voor kinderen onder de 15 jaar.

Artikel 39: Herstel en herintegratie

Verplichting van de overheid om kinderen die slachtoffer zijn van uitbuiting, marteling of gewapende conflicten terug op te voeden en sociaal te laten integreren.

Artikel 40: Jeugdrechtbank

Een kind dat de wet met de voeten heeft getreden zal steeds op een waardige en respectvolle manier behandeld worden.

Artikel 41: Rechten van het kind in andere documenten**Artikel 42: Bekendmaking van de conventie**

De plicht van de overheid om de conventie bekend te maken bij kinderen en volwassenen.

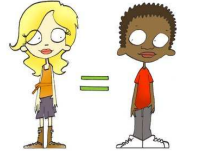

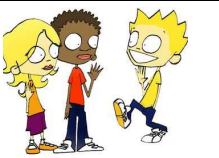

Artikel 43-54: Implementatie

Deze artikelen zorgen voor een Comité dat instaat voor de correcte implementatie van de Rechten van het Kind.

Bijlage 5: Krantenkoppen

Kinderrechten	Krantenkoppen
Recht op een eigen geloof en cultuur	Communieviering in parochie Sint-Willebrord Turkse meisjes zonder hoofddoek in de klas
Recht op gezonde voeding, water, kleding en onderdak	Veel zwaarlijvige kinderen door ongezonde voeding Waterschaarste in Somalië doodt kinderen
Recht om samen te komen	Verbod op samenscholing in Parijse buitenwijken
Recht op spel en vrije tijd	Speelplein wordt appartementsblok
Recht op onderwijs en informatie	Kinderen zonder papieren blijven thuis van school uit schrik voor uitwijzing
Recht op bescherming tegen uitbuiting	Indiase kinderen werken tot 15u per dag
Recht op zorg	Kind sterft door uitdroging in achtergelaten auto op parking.
Recht op naam en nationaliteit	Plan International voert actie om kinderen overal ter wereld te laten registreren
Recht op familie	Gevangenis Vorst: kinderen tot 4 ^{de} levensjaar bij moeder
Recht op aangepaste verzorging bij ziekte en handicap	Damiaanactie helpt kinderen met lepra aan een toekomst

Bijlage 6: de rechten van kinderen op een rijtje

	Recht op een eigen mening	Art. 12, 13, 14		Recht op een gelijke behandeling	Art. 2
	Recht op een eigen geloof en cultuur	Art. 14, 17, 30		Recht op familie	Art. 3, 18, 19, 24, 26, 27
	Recht op gezonde voeding, water kleding en onderdak	Art. 26, 27		Recht op aangepaste verzorging bij ziekte en handicap	Art. 2, 3, 4, 23
	Recht om samen te komen met anderen	Art. 15		Recht op een privé-leven	Art. 16
	Recht op veiligheid en bescherming	Art. 6(1), 19, 20, 22, 25, 33, 34, 35, 36		Recht op bescherming tegen uitbuiting	Art. 32, 36
	Recht op onderwijs en informatie	Art. 5, 6(2) 17, 18, 28, 29 40		Recht op bescherming tegen opsluiting	Art. 11, 37, 40
	Recht op spel en vrije tijd	Art. 31		Recht op bescherming tegen oorlog	Art. 38, 39
	Recht op zorg	Art. 3, 18, 19, 24, 26, 27		Recht op bescherming bij adoptie	Art. 21
	Recht op een naam en nationaliteit	Art. 7,8			

Bijlage 7: Opdrachten opzichters

OPDRACHT VOOR DE OPZICHTERS VAN HET NAAIATELIER

Jullie zijn de strenge opzichters in het kledingatelier. Echt vriendelijk zijn jullie niet tegen de kinderen. Bevelen geven en boos worden is het enige wat jullie kunnen.

Jullie hebben van de baas de opdracht gekregen ervoor te zorgen dat de kinderen in het atelier zoveel mogelijk produceren. Hetgeen ze maken moet natuurlijk ook goed gedaan zijn. Geef de kinderen het bevel de volgende dingen te maken:

- Één helft van de kinderen in het naaiatelier moet de stukjes draad aan elkaar knopen. Alle stukjes die in het naaiatelier te vinden zijn moeten één lange draad vormen. De draad moet uiteraard heel stevig zijn. Jullie moeten dit controleren.
- De andere helft van de deelnemers moet de stukjes stof die in het atelier (onder de tafels) verspreid liggen, aan elkaar naaien. Ze krijgen hiervoor draad en naald van de begeleider. Ook dit werk moet gecontroleerd worden: zijn de stukjes stevig aan elkaar genaaid?
- Jullie mogen een zaklamp gebruiken om de kinderen te controleren.
- Als het werk van de kinderen niet goed gedaan is, maak je het terug stuk en moeten ze opnieuw beginnen.
- Als de grote baas (de begeleider) teken geeft dat de tijd om is, moeten jullie alle stukjes aan elkaar genaaide stof en aan elkaar gebonden draadjes tellen. Geef het aantal door aan de grote baas. Natuurlijk mogen alleen de goedgekeurde stukjes stof en draad geteld worden.

OPDRACHT VOOR DE OPZICHTERS VAN DE BANANENPLANTAGE

Jullie zijn de strenge opzichters op de bananenplantage. Echt vriendelijk zijn jullie niet tegen de kinderen. Bevelen geven en boos worden is het enige wat jullie kunnen.

Jullie hebben van de baas de opdracht gekregen ervoor te zorgen dat de kinderen op de plantage zoveel mogelijk bananen plukken.

Geef de kinderen het bevel op de volgende manier de bananen te maken:

- Ze moeten zoveel mogelijk bananen plukken door bananen uit vellen papier te knippen en deze geel te verven.
- Ze gebruiken hiervoor de vellen papier, de scharen en de verf die klaarliggen op de tafels.
- Jullie controleren natuurlijk de bananen op hun kwaliteit: vorm, kleur, grootte, ... Jullie zijn heel kritisch want slechte bananen krijgt de baas niet verkocht. Bananen die niet van goede kwaliteit zijn, worden onmiddellijk vernietigd.
- Jullie verzamelen de bananen die van goede kwaliteit zijn en tellen ze. Geef het aantal door aan de grote baas.

8. Procesdoelen en VOET

Onderstaande procesdoelen en VOET worden gerealiseerd tijdens het behandelen van de verschillende thema's en methodieken uit dit pakket:

1. Kinderrechten algemeen

Procesdoelen

Procesdoel 1: Vrij en zelfstandig leren denken en handelen

Bijzonder procesdoel 1.3: Handelen

Procesdoel 2: Moreel denken tegen de onverschilligheid, voor betrokkenheid

Bijzonder procesdoel 2.2: Ontdekken van morele problemen

Procesdoel 3: Humaniseren van het samenleven met anderen

Bijzonder procesdoel 3.3: Ontdekken van mensenrechten

Procesdoel 4: Verantwoordelijkheid voor huidige en toekomstige generaties

Bijzonder procesdoel 4.3: Zorg voor de anderen

Vakoverschrijdende eindtermen

Methodiek 1: Werken met kinderrechtenkeningen

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 3- 10

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 3-4-5

Methodiek 2: Van 'nodig' of leuk?' tot kinderrechten in de krant

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 3-4-10

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 3-4-5

Context 7: Socioculturele samenleving: 1-2-3

Methodiek 3: Kinderrechten bekendmaken via posters

Context 2: Mentale gezondheid: 7

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 1-2-3-4

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 2-3-4-5

Methodiek 4: Rechten uitbeelden

Context 1: 11

Context 2: 3-6.

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 10-11

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 2-3-4-5

Methodiek 5: Rechten spelen

Context 1: Lichamelijke gezondheid en veiligheid: 11

Context 2: Mentale gezondheid: 2-3-6-7-8

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 1-4-6

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 1-2-3-4-5

Context 7: Socioculturele samenleving: 1-2-3

2. Kinderarbeid

Procesdoelen

Procesdoel 3: Humaniseren van het samenleven met anderen

Bijzonder procesdoel 3.2: Ontdekken van mensenrechten

Procesdoel 4: Verantwoordelijkheid voor huidige en toekomstige generaties

Bijzonder procesdoel 4.2: Eerbied voor de anderen.

Vakoverschrijdende eindtermen

Methodiek 6 : Van plantage tot atelier

Context 1: Lichamelijke gezondheid en veiligheid: 1 1

Context 2: Mentale gezondheid: 1-2-3-7-8

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 2-4-6-8-9

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 2-3-4-5

Context 6: Socio-economische samenleving: 5-8

Context 7: Socioculturele samenleving: 4

3. Kennismaking met enkele mensenrechtenorganisaties

Procesdoelen

Procesdoel 3: Humaniseren van het samenleven met anderen

Bijzonder procesdoel 3.3: Ontdekken van mensenrechten

Procesdoel 4: Verantwoordelijkheid voor huidige en toekomstige generaties

Bijzonder procesdoel 4.2: Eerbied voor de anderen.

Vakoverschrijdende eindtermen

Methodiek 7 : Powerpointpresentatie over een mensenrechtenorganisatie

Context 2: Mentale gezondheid: 7

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 1-2-3-4

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 1-2-3-4-5

Context 7: Socioculturele samenleving: 1-3-5

4. Ontstaan mensenrechten

Procesdoelen

Procesdoel 3: Humaniseren van het samenleven met anderen

Bijzonder procesdoel 3.3: Ontdekken van mensenrechten

Procesdoel 4: Verantwoordelijkheid voor huidige en toekomstige generaties

Bijzonder procesdoel 4.2: Eerbied voor de anderen.

Vakoverschrijdende eindtermen

Methodiek 8 : Ik ook

Context 1: 1 1

Context 2: Mentale gezondheid: 7

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 3

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 2-3-4- 5

Context 7: Socioculturele samenleving: 1-3-5

Methodiek 9 : Waar komen mensenrechten vandaan?

Context 2: Mentale gezondheid: 7

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 1-2-3-4- 5

Context 7: Socioculturele samenleving: 1-3-4-5

5. Vooroordelen, veralgemeningen en stereotyperingen

Procesdoelen

Procesdoel 1: Vrij en zelfstandig leren denken en handelen

Bijzonder procesdoel 1.2: Denken

Bijzonder procesdoel 1.3: Handelen

Procesdoel 2: Moreel denken tegen de onverschilligheid, voor betrokkenheid

Bijzonder procesdoel 2.1: Exploreren, verkennen en integreren van waarden
Bijzonder procesdoel 2.2: Ontdekken van morele problemen
Bijzonder procesdoel 2.3: Ontwikkelen van morele beleving en inleving

Vakoverschrijdende eindtermen

Methodiek 10: Het vooroordelenspel

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 4-6

Methodiek 11: Etiketten

Context 1: Lichamelijke gezondheid en veiligheid: 1 1

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 3-4-6

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 1-2-3-4-5

Context 7: Socioculturele samenleving: 2-3-5

6. Vluchtelingen

Procesdoelen

Procesdoel 2: Moreel denken tegen de onverschilligheid, voor betrokkenheid

Bijzonder procesdoel 2.2: Ontdekken van morele problemen

Bijzonder procesdoel 2.3: Ontwikkelen van morele beleving en inleving

Vakoverschrijdende eindtermen

Methodiek 12: De taalbarrière

Context 1: Lichamelijke gezondheid en veiligheid: 1 1

Context 2: Mentale gezondheid: 2-3-6-8

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 2-3-4-5-6-10-11

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 1-2-3-4-5

Context 7: Socioculturele samenleving: 2-3-4

Methodiek 13: De vluchteling

Context 1: Lichamelijke gezondheid en veiligheid: 1 1

Context 2: Mentale gezondheid: 2-3-6- 8

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling: 2-3-4-5-6-10-11

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 1-2-3-4-5

Context 7: Socioculturele samenleving: 2-3-4

Methodiek 14: Straatkinderen

Context 5: Politiek-juridische samenleving: 3-4-5

Context 7: Socioculturele samenleving: 3

9. Bibliografie

- Vormen vzw, *Kompas, handleiding voor mensenrechteneducatie met jongeren*, 2005, vertaling van 'COMPASS, A Manual on Human Rights Education with Young People', Council of Europe 2005
- Vormen vzw, *RECHT-vaardig, menswaardig, Educatief pakket rond economische en sociale rechten*, 2006
- Dorset Education Service, *Curriculum Resources Pack: Cultures and Lifestyles*, Dorset, Engeland.
- Vormen vzw, *Allemaal anders, allemaal gelijk*, 2001, vertaling van 'All different, all equal. Education Pack', Council of Europe